



Cultural and Historical Relations of Thai Malay

in Southern Part of Thailand
and Malay Thai Kelantan

Re-Thinking : USA & ASIA

Commentary

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 เดือน กุมภาพันธ์ 2558

SAREC

Strategic Studies Center
National Defence Studies Institute

ศูนย์วิจัยและคณะผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียน

SSC ASEAN Research and Expert Centre

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.การพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย เป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลตรี ดร.ไชยอนันต์	จันทคณานุรักษ์
บรรณาธิการเล่ม	: นาวาอากาศเอก ภูมิใจ	เลขสุนทรากร
ที่ปรึกษา	: พันเอก อภิศักดิ์	สมบัติเจริญนนท์
	: พันเอก ทนงศักดิ์	รองทิม
	: นาวาอากาศเอกหญิง นุชชาลี	ศิริทรัพย์
ผู้เรียบเรียง/ผู้ตรวจ	: นาวาอากาศเอก ณรงค์ชัย	นิมิตบุญอนันต์
	: นางสาวเปมิกา	สนิทดพนธ์
	: นาวาอากาศโทหญิง สาหร่าย	จันสา
ผู้ตรวจ	: พันโทหญิง ปิยะนุช	ปีบัว
	: เรือตรีหญิง จิตราภรณ์	จิตรธร
	: นางสาวมนวดี	ถกลธวัช
	: นางสาวหัสยา	ไทยานนท์
	: นางสาวสุนทราภรณ์	มะโน
	: นายกนกฤกษ์	รักษาพรหมณ์
	: นางสาวศิวลีย์	สิริโรจน์บริรักษ์
ประจำกองบรรณาธิการ	: นางสาวกัญจน์กนก	ลอตระกุล
	: นางสาวอริวรรณ	อธิกุล
ศิลปกรรม	: จำสับเอก พลธิศักดิ์	แสนจำลาห์
พิสูจน์อักษร	: นางสาวภัทรฤทัย	लगเมือง

จัดพิมพ์โดย



ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02 275 5716 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในภาคใต้ของไทย และชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน

Cultural and Historical Relations of Thai Malay in Southern Part of Thailand and Malay Thai Kelantan.

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.จรัญ มะลูลีม

ผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์วิจัยและคณะผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนฯ (SAREC)

การศึกษาด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย และพื้นที่ชายแดนตอนเหนือของมาเลเซีย ถือเป็นสนามวิจัยทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีความเหลื่อมล้ำทับซ้อนกันระหว่างความเป็นชาติ และความเป็นชาติพันธุ์ การกำหนดพรมแดนแห่งรัฐระหว่างไทยกับมาเลเซีย ในปี 2452 ทำให้กลุ่มชนเชื้อสายมลายูจำนวนมากกลายเป็นพลเมืองของไทย ขณะเดียวกันกลุ่มชนเชื้อสายไทยส่วนหนึ่งได้กลายเป็นพลเมืองของมาเลเซีย

สิ่งที่เกิดขึ้นตามมา คือ เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของชนทั้งสองกลุ่ม มีความแตกต่างจากชนส่วนใหญ่ของประเทศตน และคล้ายคลึงกับชนส่วนใหญ่ของประเทศเพื่อนบ้าน ที่น่าสนใจไปกว่านั้นคือ ขณะที่กลุ่มชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอยู่ในสังคมร่วมกับชนส่วนใหญ่ของประเทศอย่างสงบสุข แต่ชาวไทยเชื้อสายมลายูต้องดำรงอยู่ในสังคมไทยที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและความรุนแรง

แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับชนทั้งสองกลุ่มในหลายประเด็นแต่การศึกษาที่มุ่งเจาะลึกถึงแก่นของการแสดงออกที่มีต่อกันระหว่างกลุ่มชนผ่านการสื่อสารอันเป็นกลไกสำคัญในการสร้างหรือลดความขัดแย้งระหว่างกันยังคงมีช่องว่างขององค์ความรู้อยู่มาก

จากบันทึกประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายมลายู มักมีลักษณะเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชน แต่สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกลับเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้าม เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ค้นพบกับแนวคิดการขัดเกลาทางสังคม พบว่า ระบบการศึกษา¹ และครอบครัวของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยต่างช่วยกันขัดเกลาให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่เกิดในรัฐกลันตันเติบโตมาด้วยความเข้าใจเรื่องประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของตนและประวัติศาสตร์แห่งชาติมาเลเซีย เนื่องจากมีสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันอื่น ๆ ทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” ในการขัดเกลาทางสังคม

แต่ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูกลับเป็นประวัติศาสตร์ปกปิด สถาบันครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของตนเอง ส่วนสถาบันการศึกษาก็สอนแต่เพียงประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ค่อนข้างจะไม่ลงรอยกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายู

¹ รัฐบาลมาเลเซียจัดสวัสดิการด้านการศึกษาให้กับคนมาเลเซียทุกเชื้อชาติอย่างเท่าเทียมกัน การศึกษาภาคบังคับทุกคนต้องจบมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรณีมีฐานะยากจน รัฐจะมีกองทุนพิเศษให้การช่วยเหลือ พ่อแม่ที่ไม่ส่งลูกไปเรียนก็มีความผิดตามกฎหมายและในกรณีที่ต้องการจะเรียนในระดับสูงขึ้นไปรัฐก็จะมีกองทุนให้ความช่วยเหลือและต้องใช้คืนเมื่อมีงานทำแล้วภาษาที่ใช้ในการเรียนจะมี 2 ภาษาคือภาษาอังกฤษและภาษามลายู เด็กที่มีเชื้อชาติใดก็จะเรียนภาษาของเชื้อชาตินั้น เช่น ภาษาจีน ฮินดี (อินเดีย) มลายู เป็นต้น แต่เด็กมาเลเซียเชื้อชาติไทยไม่ได้เรียนภาษาไทย จึงต้องเรียนภาษาไทยที่วัด ซึ่งสอนโดยพระภิกษุหรือสอนโดยพ่อแม่ ดูรายละเอียดเรื่องนี้ในต้นย้งกุง : สถานภาพของคนไทยในมาเลเซียใน Check & Balance อ้างถึงแล้ว, หน้า 7

สิ่งนี้ทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมให้กับเยาวชนชาวไทยเชื้อสายมลายูได้ ขณะเดียวกัน ตัวแทนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนก็มักนำเสนอภาพของความขัดแย้งรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์อยู่เสมอ²

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อสายไทยมักถูกนำไปใช้ในเชิงบวก แต่เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูมักถูกนำไปใช้ในเชิงลบ ส่วนภาพลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเชิงลบ แต่ภาพลักษณ์ของชาวมลายูเชื้อสายไทยมักมีลักษณะเป็นเชิงบวก

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาชนทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน จะค้นพบความแตกต่างที่สำคัญคือมีทัศนคติที่อธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายไทยได้แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสื่อสารในเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ แต่มีทัศนคติที่อธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของชาวมลายูเชื้อสายไทยที่ค้นพบกลับแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศการสื่อสารในเชิงบวกมากกว่า โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสื่อสารในลักษณะที่เป็นการปรับตัวเข้าหากันและแยกตัวออกจากกัน

เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวมักเกิดขึ้นบนพื้นฐานของความไม่ลงรอยกัน เช่น ชาวไทยเชื้อสายมลายูมีพฤติกรรมการสื่อสารที่พยายามปรับตัวเข้าหากันในเชิงรักษาสายสัมพันธ์ภายใต้สถานการณ์ไม่สงบในพื้นที่ แต่ชาวมลายูเชื้อสายไทยกลับแสดงการปรับตัวเข้าหากันในเชิงเพิ่มความสัมพันธ์อันดีให้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวมลายูเชื้อสายไทยแสดงการแยกตัวออกจากชาวมลายูเชื้อสายมลายูเมื่อต้องมีการติดต่อสื่อสารในเรื่องศาสนา³ และวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ชาวไทยเชื้อสายมลายูนอกจากจะแสดงพฤติกรรมแยกตัวออกจากชาวไทยเชื้อสายไทย ด้วยเหตุผลทางศาสนาและวัฒนธรรมแล้วยังมีเหตุผลเรื่องอำนาจของคู่สื่อสาร และผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่อีกด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารของชนทั้งสองกลุ่ม โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นได้แก่ ประเด็นที่ 1 เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ประเด็นที่ 2 เกิดจากอำนาจที่มีมากกว่าของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งน้ำหนักอยู่ที่ประเด็นหลังมากกว่า ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชนทั้งสองกลุ่มมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกัน

เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาพิจารณาผ่านแนวคิดกระจกสะท้อนตัวตนของ Charles Horton Cooley ซึ่งเป็นรากเหง้าของแนวคิดการขัดเกลาทางสังคม พบว่า สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและจิตวิทยาในประเทศไทยกำลังสะท้อนภาพในเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยเชื้อสายมลายูกับชาวไทยเชื้อสายไทยและรัฐบาลไทย ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและจิตวิทยาในประเทศมาเลเซียก็กำลังสะท้อนภาพในเชิงบวกระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูและรัฐบาลมาเลเซีย

สภาพแวดล้อมดังกล่าวเปรียบได้กับกระจกสะท้อนตัวตนของชนทั้งสองกลุ่ม ซึ่งกระจกสะท้อนบานนี้อาจสะท้อนภาพในเชิงลบหรือบวก ตรงไปตรงมาหรือบิดเบี้ยวก็ได้ แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือ กระจกสะท้อนบานนี้สะท้อนภาพที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการสื่อสารของชาวไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่มีลักษณะในเชิงลบ

² ดูรายละเอียดเรื่องในพหุวัฒนธรรม การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในภาคใต้ของไทย และมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย วิทยานิพนธ์ (คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550)

³ คนมาเลเซียเชื้อชาติไทยประมาณร้อยละ 49 นับถือศาสนาพุทธและมีวัดในประเทศมาเลเซีย รวม 89 วัด มีวัดอยู่ในรัฐกลันตันมากที่สุดคือ 42 วัดงบประมาณในการบำรุงวัดส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากคนมาเลเซียเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาพุทธ

ขณะที่บรรยากาศการสื่อสารของชาวมลายูเชื้อสายไทยส่วนใหญ่มีลักษณะที่เป็นเชิงบวก การศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายมลายู พบว่าความเป็นมลายูของชาวไทยเชื้อสายมลายูมักไม่ค่อยได้รับการยอมรับในสังคมไทย ขณะที่ความเป็นไทยของชาวมลายูเชื้อสายไทยค่อนข้างได้รับการยอมรับจากสังคมมาเลเซีย

เอกลักษณ์บางอย่างของชาวมลายูเชื้อสายไทยก็ยังคงรอยกับเอกลักษณ์ของความเป็นชาติมาเลเซีย เช่น การเป็นมุสลิม แต่ความลรอยดังกล่าวแทบไม่พบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ค้นพบกับแนวคิดของ Brown⁴ จะพบว่าความเป็นชาติของทั้งประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างชาติในเชิงการเมืองและชาติในเชิงวัฒนธรรม แต่หากพิจารณาให้ละเอียด จะพบว่า มาเลเซียมีลักษณะของความเป็นชาติในเชิงการเมืองมากกว่าประเทศไทย เนื่องจากสังคมมาเลเซียยังคงยืนยันในความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม

แต่ไทยก็ไม่ได้เป็นพหุสังคมอย่างแท้จริง เอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่มีศูนย์รวมอยู่ที่ส่วนกลางของประเทศก็ยังคงต่อต้านเอกลักษณ์ทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายมลายูอยู่ในหลายรูปแบบ ข้อมูลที่ได้ตอกย้ำแนวความคิดของ Brown ที่ว่าความเป็นชาติในเชิงการเมืองเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าความเป็นชาติในเชิงวัฒนธรรม วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายไทยแสดงภาพรวมที่เหมือนกัน คือ การสื่อสารในลักษณะที่ไม่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน และการแสดงออกให้เห็นชัดเจนเป็นอย่างมาก

ชาวมลายูเชื้อสายไทยสามารถใช้เอกลักษณ์ร่วมกันกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูได้ในหลายลักษณะ แต่ชาวไทยเชื้อสายมลายูแทบไม่มีการใช้เอกลักษณ์ใด ๆ ในการสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกันกับชาวไทยเชื้อสายไทย ดังนั้น ควรมีการค้นหาเอกลักษณ์ร่วมของคนในพื้นที่ (เช่น ความเป็นคนพื้นที่ดั้งเดิมเหมือนกัน) และเน้นย้ำเอกลักษณ์ดังกล่าวให้เป็นเสมือนอุดมการณ์ที่สามารถทำให้ชนทุกกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่มีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกพ้องเดียวกัน

อุดมการณ์ดังกล่าวจะผลักดันให้ชนทุกกลุ่มมีความต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ของตน ขณะที่ความเป็นไทยของชาวมลายูเชื้อสายไทยค่อนข้างได้รับการยอมรับในสังคมมาเลเซีย แต่ความเป็นมลายูของชาวไทยเชื้อสายมลายูยังมิได้รับการยอมรับเท่าที่ควร ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการยอมรับความเป็น “คนมลายู” ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ ทั้งที่เป็นการยอมรับในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การส่งเสริมให้มีการยอมรับการใช้ภาษามลายูในพื้นที่มากขึ้น ส่งเสริมเรื่องความเข้าใจในวิถีชีวิตแบบอิสลาม การแสดงการยอมรับดังกล่าวจะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่บรรยากาศแห่งการสื่อสารที่ดีระหว่างกัน

ในมาเลเซียมีการหยิบใช้ความแตกต่างทางด้านเอกลักษณ์ของกลุ่มชนในเชิงบวก ขณะที่ในประเทศไทยการหยิบใช้เอกลักษณ์ในลักษณะดังกล่าวแทบไม่มีให้เห็น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้คนในพื้นที่และคนในส่วนอื่นของไทยมองความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคมของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในลักษณะที่เป็นจุดเด่นมากกว่าจุดด้อย โดยมุ่งไปที่การชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างสามารถนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้

บริบทรอบข้างในด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาของชาวไทยเชื้อสายมลายูและชาวไทยเชื้อสายไทยแม้จะทำให้ชนทั้งสองกลุ่มต้องแยกตัวออกจากกันบ้างแต่ก็ได้ส่งผลกระทบเทียบเท่าการเกิดขึ้น

⁴ David Brown, *The State and Ethnic Politics in South East Asia*, (London and New York : Routledge, 1994) pp. 260-261 อ้างถึงในพิริยุทธ โอพันธ์ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในภาคใต้ของไทยและมาเลเซียเชื้อสายไทยรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย, อ้างถึงแล้ว, หน้า 16

ของเหตุการณ์ความไม่สงบและการใช้อำนาจที่มีมากกว่าของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทางที่ผิด ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือการยุติเหตุการณ์ ไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่และการทำให้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นก็ควรแก้ไข โดยการสร้างความยุติธรรมที่แท้จริงให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยการบังคับใช้กฎหมายทุกรูปแบบให้มีความยุติธรรมต่อชนทุกกลุ่มในพื้นที่ ความยุติธรรมดังกล่าวจะทำให้อำนาจที่อยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ถูกใช้ไปในทางที่ผิด ซึ่งนำไปสู่บรรยากาศแห่งการสื่อสารที่ดีระหว่างกันในพื้นที่⁵

บทบาทของมาเลเซียในฐานะประธานองค์การการประชุมโลกอิสลามและมุมมองที่มีต่อความไม่สงบในภาคใต้ของไทย

ในฐานะที่เคยเป็นประธาน OIC มาเลเซียมีความอ่อนไหวในความจำเป็นที่จะปกป้องผลประโยชน์ของชาวมุสลิมทั่วโลก รัฐบาลมาเลเซียจะมีความสนใจต่อการดูแลชาวมุสลิมกลุ่มน้อย โดยรัฐบาลที่มีมุสลิม อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมาเลเซียก็ไม่มีนโยบายต่อชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เป็นพิเศษ มาเลเซียจะมีปฏิกิริยาต่อปัญหาใหญ่ ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาวมุสลิม-มุสลิมเป็นเรื่อง ๆ ไป

การขานรับของมาเลเซียจะถูกถือเป็นมาตรวัดในการพิจารณา ทั้งในความอ่อนไหวของไทยตลอดจนข้อเรียกร้องทางการเมืองในมาเลเซีย ในฐานะประธานของขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement) หรือ NAM ชื่อเสียงระหว่างประเทศของมาเลเซียได้รับการยกระดับขึ้นมา

สิ่งที่สำคัญกว่าอื่นใด คือนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่ได้ย้ำถึงความสำคัญที่มีต่อหลักการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ในภูมิภาค⁶

ครั้งหนึ่งรัฐสภาของมาเลเซียได้มีมติประณามการใช้กำลังอย่างไม่เหมาะสมโดยกองกำลังรักษาความสงบของไทยในเหตุการณ์ตากใบ (Tak Bai incident) แต่ชาวมุสลิมส่วนใหญ่มองว่าไทยเป็นประเทศที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุด สะดวกสบายและเป็นประเทศที่เป็นมิตรที่จะเยี่ยมเยียนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจหรือการท่องเที่ยว และต้องการเห็นการแก้ไขวิกฤติการณ์เสียแต่เนิ่น ๆ คนทุกอาชีพในมาเลเซียมีความกังวลหากวิกฤติการณ์ขยายตัวออกไปก็จะมีอันตรายอย่างแท้จริง ความขัดแย้งก็จะลามมาถึงมาเลเซีย ซึ่งไม่อาจจินตนาการถึงสิ่งที่จะตามมาได้อย่างน้อยที่สุดความเจ็บและสงบของมาเลเซียก็จะถูกทำลายลงไป

การให้ที่ลี้ภัยทางการเมืองแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จากภาคใต้ของไทยในปี 2548 โดยรัฐบาลมาเลเซียถูกมองว่าเป็นดังหลักฐานความพยายามของมาเลเซียที่จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของไทย ทรศนะนี้ รัฐบาลมาเลเซียไม่เห็นด้วย โดยมาเลเซียมองว่าเรื่องของผู้ลี้ภัยเป็นปัญหาด้านมนุษยธรรมแท้ ๆ บางทีอาจจะเป็นเรื่องความอ่อนไหวทางการเมืองที่ว่าทำไมรัฐบาลมาเลเซียจึงไม่มีทางเลือกนอกไปจากการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงพรรคฝ่ายตรงข้ามคือ พรรคอิสลาม (Pan Islamic Party) ที่จะทำให้ประเด็นนี้เป็นการเมือง

เป็นครั้งแรกที่มาเลเซียให้ที่พักพิงแก่ผู้ลี้ภัยมุสลิมที่หนีมาจากความรุนแรงทางการเมืองที่บ้าน และไม่ใช่การสมรู้ร่วมคิดที่มาเลเซียประโคมขึ้นมา⁷ เมื่อมองย้อนกลับไปมาเลเซียค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมีชีวิตชีวา กับประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายมาแล้ว รวมทั้งช่วงเวลาที่มีความตึงเครียด โดยรวมแล้วความสัมพันธ์

⁵ จรัญ มะลูลีม, มองลอดแว่นความสัมพันธ์ไทย-มาเลย์ผ่านวิทยานิพนธ์ของพิริยธ โอโรพันธ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสมาคมไทย-มาเลย์ (3) มติชนสุดสัปดาห์ 15-21 กุมภาพันธ์ ปี 2551, หน้า 69

⁶ Website of the Malaysian Ministry of Foreign Affairs, <http://www.kln.gov.my>. อ้างถึงใน Omar Farouk Bajunid, *The Malaysian Factor in the Prospects for Peace in Southern Thailand* in Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt (eds) *Understanding Conflict and Approaching Peace in Southern Thailand* (Bangkok :Konrad-Adenauer Stiftung, 2006) , p.224.

⁷ Ibid., p.230

ระหว่างสองประเทศเต็มไปด้วยไมตรีจิตและมิตรภาพ เช่นกันมาเลเซียและไทยมีประวัติศาสตร์ของความสำเร็จ ในความร่วมมือด้านความมั่นคงมากกว่า 40 ปี ซึ่งในที่สุด ได้นำไปสู่การยุบพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา⁸

ความสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย (ปี 2549-2550)

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (2547-2550) เป็นช่วงที่รัฐบาลไทยและมาเลเซียฟื้นฟูความเข้าใจ และมีความร่วมมือกว้างขวางกว่าเดิม รัฐบาลทั้งสอง ต่างมุ่งมั่นที่จะรักษาความสงบสุขจากภัยคุกคามของ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนอาชญากรรมข้ามชาติ และ กลุ่มผู้ก่อการร้ายสากลด้วยจิตวิญญาณแห่งความเป็น เพื่อนบ้านที่ดีและวิถีของ ASEAN มาเลเซียได้เสนอที่จะ ให้การฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษาให้แก่เยาวชนไทยเชื้อสาย มาเลย์จากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในทำนองเดียวกัน รัฐบาลไทยได้แสดงความสนใจที่จะให้มาเลเซีย ช่วยเป็นคนกลางไกล่เกลี่ยระหว่างรัฐบาลไทยกับผู้ก่อ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาการเช่นนี้ ได้ช่วยเพิ่มความก้าวหน้าของความร่วมมือทั้งในกรอบ ความมั่นคงและในกรอบเศรษฐกิจของ JDA และเป็นหนึ่งใน ลักษณะที่สำคัญที่สุดในความสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย ตลอด 50 ปีที่ผ่านมา

แม้ความมั่นคงจะเป็นประเด็นหลักในความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย แต่ก็มีความร่วมมือ ในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่นความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และ ความร่วมมือในประเด็นต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือประเภทหลังอาจดู สำคัญน้อยกว่าเรื่องความมั่นคง ข้อห่วงกังวลในลำดับแรก ของรัฐบาลไทยและมาเลเซียตลอด 50 ปี ที่ผ่านมาและ ต่อไปอีกหลายสิบปีจะยังเป็นการรักษาความมั่นคงทาง ภูมิรัฐศาสตร์ ทั้งทางบกและทางทะเล⁹ ต่อไป

ประเทศไทยกับมาเลเซียมีการกิจกรรมร่วมกันในการ นำเอาความสงบสุขกลับมาสู่ภาคใต้ตอนล่างของไทย มาเลเซียมี Taskforce 2001 ที่นำเอาคนหนุ่มสาวจากไทย ไปฝึกฝนที่เรียกกันว่า Vocational training ทั้งสองประเทศ มีหน่วยงานที่พร้อมจะทำงานร่วมกันในนามรัฐบาล

นับตั้งแต่ 2547 ซึ่งมีการปล้นปืนที่ค่ายกองพัน พัฒนาตำบลปิเล็ง อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส ก็ดูเหมือนว่าสามจังหวัดภาคใต้ของไทยจะไม่เคยมี ความสงบอย่างต่อเนื่องอีกเลย โดยเฉพาะเมื่อความ รุนแรงเกิดขึ้นอีกครั้งที่มีสญูดกรือเซะ เมื่อวันที่ 28 เมษายน ปี 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 32 คนและ เจ้าหน้าที่เสียชีวิต 3 นาย ตามมาด้วยเหตุการณ์ชุมนุม ประท้วงที่อำเภอตากใบ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม ปีเดียวกัน ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตในเบื้องต้น 6 คน และเสียชีวิตระหว่างการ ขนย้าย โดยรถยนต์ทหารอีก 78 คน

ความขัดแย้งอื่น ๆ ที่ตามหลังสองเหตุการณ์ดังกล่าว ยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง และที่ส่งผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ไทย-มาเลย์และต่อชาวมุสลิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และโลกมุสลิมอย่างมาก ได้แก่ การอพยพของ ชาวมุสลิม 131 คนจากจังหวัดนราธิวาสไปยังมาเลเซียด้วย ข้ออ้างที่ว่าในบ้านเกิดของพวกเขาไม่มีความปลอดภัย หลังจากอิหม่ามที่ได้รับความเคารพในหมู่บ้านของพวกเขา ถูกอ้างว่าถูกสังหารโดยคนในเครื่องแบบ ส่งผลกระทบต่อ ความรู้สึกของคนจำนวนมากที่มองว่าไทยเคยเป็นดินแดน ที่มีผู้ลี้ภัยมาอยู่อาศัย ไม่ใช่ดินแดนที่ผู้คนลี้ภัยไปอยู่ที่อื่น ชาวมุสลิมจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และองค์การ การประชุมอิสลาม (OIC) ต่างก็มีความคิดเห็นไปใน ทำนองเดียวกันว่าเหตุการณ์ใน 3 จังหวัดภาคใต้ของไทย เป็นเรื่องของการแยกดินแดนความใกล้ชิดกับวัฒนธรรม มาเลย์มากกว่าจะเป็นเรื่องของศาสนา ประเทศมาเลเซีย และทุกองค์กรมุสลิมต้องการให้ประเทศไทยแก้ไขปัญหา ด้วยสันติวิธีมากกว่าการใช้วิธีอื่นใด

⁸ ดู Kittiratanachaya, General Dato, *The Communist Party of Malaysia and Thailand* (Bangkok : Duangkaew Publishing House, 1996) , p.33 อ้างถึงใน Omar Farouk, Ibid.

⁹ มาลา ราโจ เสถียร, *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย :50 ปี แห่งมิตรภาพและความเป็นมิตร*, อ้างถึงแล้ว, หน้า 138

สหรัฐกับเอเชียบทบทวน Re – Thinking : USA & ASIA

โดย ดร.อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์
ผู้เชี่ยวชาญประจำศูนย์วิจัยและคณะผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนฯ (SAREC)

มีเหตุการณ์หลายอย่างที่ต้องนำมาพิจารณาเพราะโลกทุกวันนี้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง เช่น การแข็งค่าขึ้นอย่างกะทันหันของเงินฟรังก์สวิส ส่งผลให้คนทั้งเงินฟรังก์สวิส และหันไปซื้อทองคำ ทำให้ราคาทองคำสูงค่าขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากในลักษณะพลวัตร และเมื่อมีสิ่งหนึ่งเปลี่ยนไป จะส่งผลกระทบต่อหลายสิ่งตามมา และสิ่งหนึ่งที่ควรดูคือ **สหรัฐฯ กับเอเชีย**

พัฒนาการ ปี 2011 ประธานาธิบดี บารัค โอบามา กำลังหยุดยั้งการเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง หลังจากที่รัฐบาลสหรัฐฯ ภายใต้การนำของพรรครีพับลิกันที่นำโดยประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช เข้าไปติดหมิ่นในสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกัน สหรัฐฯ ก็เวียนหัวกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปากีสถาน และผิดหวังในสงครามในอัฟริกา และมองเห็นเค้าลางแล้วว่าวิกฤตค่าเงินในยุโรปกำลังทำร้ายเศรษฐกิจสหรัฐฯ ด้วยเหตุนี้เอง ภายใต้การนำของพรรคดีโมแครต โดยประธานาธิบดี บารัค โอบามาจึงแสวงหาโอกาสใหม่ ๆ สำหรับสหรัฐฯ ในเอเชีย-แปซิฟิก

จุดเริ่มต้นของนโยบายเอเชีย - แปซิฟิก เริ่มต้นที่ฮาวาย ปี 2011 เมื่อสหรัฐฯ เป็นเจ้าภาพการประชุม 21 ชาติ (Asia Pacific Economic Cooperation – APEC) หลังจากนั้นประธานาธิบดี บารัค โอบามา ก็เดินทางเยือนออสเตรเลียโดยพูดคุยในประเด็นความร่วมมือทางทหารอยู่ ต่อจากนั้นผู้นำสหรัฐฯ ก็ไปเมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อเข้าร่วมประชุม East Asia Summit เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ มีผลประโยชน์ในเอเชีย-แปซิฟิกเพิ่มมากขึ้น ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ในที่สุดประธานาธิบดี บารัค โอบามา ก็ประกาศออกมาว่า

“...สหรัฐอเมริกาไม่ใช่เป็นมหาอำนาจในแอตแลนติก (Atlantic) เท่านั้น แต่สหรัฐฯอเมริกายังเป็นมหาอำนาจในเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific) อีกด้วย...”

หากย้อนกลับไปดูในอดีต จะพบว่ารัฐมนตรีต่างประเทศของรัฐบาลบารัค โอบามา คือ นางฮิลลารี คลินตันได้เดินทางเยือนภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยเป็นการเยือนต่างประเทศหลังเข้ารับตำแหน่งครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2009 การเดินทางเยือนเอเชีย-แปซิฟิกครั้งนั้น นับได้ว่าไม่มีรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ เยือนภูมิภาคนี้เลยนับตั้งแต่รัฐมนตรีต่างประเทศ ดีนรัสช์ (Dean Rush) ซึ่งเดินทางมาเยือนเอเชียแปซิฟิกครั้งสุดท้ายเมื่อปี 1961 อันเป็นช่วงสงครามเย็น ซึ่งสหรัฐฯ มีบทบาทอย่างสูงในสงครามครั้งนั้น

เมื่อรัฐมนตรี นางฮิลลารี คลินตันเยือนเอเชีย-แปซิฟิก เธอและรัฐบาลสหรัฐฯพยายามอย่างมากในการเข้ามาสร้างสรรค์โครงสร้างสถาปัตยกรรมทางการเมืองการทูตในภูมิภาค (Regional architecture) ลงนามในสนธิสัญญาอีกหลายฉบับ เข้าร่วมประชุม Summit นับสิบ ๆ ครั้ง โดยเป็นทั้งผู้เสนอและร่วมริเริ่มความร่วมมือภูมิภาคระดับเล็ก ๆ อีกมากมาย ซึ่งนางคลินตันเคยเขียนบทความลงใน Foreign Policy magazine เพื่อชี้ให้เห็นว่าเอเชีย-แปซิฟิกเป็นตัวขับเคลื่อนหลักทางเศรษฐกิจการเมืองโลก และเอเชีย-แปซิฟิกคือ ความจริงของโอกาสในศตวรรษที่ 21

ประเมินและบทบทวน

ปี 2015 หรือเมื่อเวลาล่วงเลยมีเกือบ 5 ปี และเมื่อใกล้ถึงกำหนดการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ คนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง พบว่า เอเชีย-แปซิฟิกไม่ใช่หมูลำสำหรับสหรัฐฯ

อีกต่อไปแล้ว แม้ว่าสหรัฐฯ จะให้ความสำคัญและพยายามเข้ามามีบทบาทในหลายวิถีทางในเอเชียแปซิฟิก กล่าวคือ

เมียนมาร์ เมื่อเมียนมาร์เปิดประเทศอีกครั้งหลังจัดการให้มีการเลือกตั้งในปี 2010 ทั้งที่สหรัฐฯ มีส่วนในการช่วยให้เปิดประเทศโดยการยกเลิกการแซงชั้นเมียนมาร์ แต่เมียนมาร์ก็ผันแปรตามสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างที่ไม่เคยคาดถึง เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการแสดงสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของคนเมียนมาร์ทั้งเพิ่มสูงขึ้นและทรงพลัง

แรงกดดันที่เรียกร้องให้รัฐบาลเมียนมาร์รับฟังและรับข้อเสนอของคนเมียนมาร์ เช่น เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบการลงทุนจากต่างประเทศ การชุมนุมประท้วง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของคนเมียนมาร์แพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วและทรงอำนาจ แต่ไม่ได้เกิดขึ้นในรัฐสภาเมียนมาร์ หากทว่าเกิดขึ้นในบรรยากาศชีวิตประจำ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งในสังคมออนไลน์ ประธานาธิบดี บารัค โอบามาเคยเยือนเมียนมาร์แล้ว และอาจจะเยือนอีกจนกลายเป็นผู้นำสหรัฐฯ ที่เยือนเมียนมาร์มากที่สุดในประวัติศาสตร์ แต่ท่านไม่ใช่ผู้นำคนสำคัญสำหรับเมียนมาร์เพียงคนเดียว ผู้นำจีน อินเดีย ญี่ปุ่น เยอรมันล้วนแต่เป็นผู้นำของเมียนมาร์ทั้งสิ้น

จีน ได้กลายเป็นพญามังกรผู้ไร้เทียมทานในยุทธจักรและนำหน้าประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ รวมถึงสหรัฐฯ ด้วย จีนเป็นชาติเดียวที่ส่งข่าวสารไปช่วยรัฐบาลประเทศมัลดีฟ ซึ่งใคร ๆ ก็มองว่าเป็นเกาะเล็ก ๆ ที่มีค่าเพียงแค่สถานที่ต่างอากาศแต่สำหรับสี่จีนผิง ประธานาธิบดีของจีนมองว่ามัลดีฟเป็นจุดยุทธศาสตร์ของเส้นทางเอเชียใต้ ด้วยเหตุนี้เอง ข่าวที่ส่งไปช่วยเหลือจึงเป็นสินค้าการเมืองและสัญลักษณ์ของยุทธศาสตร์เชิงรุกอย่างรวดเร็วของจีนในเอเชียใต้

ตอนนี้คำว่า ถนน (Roads) รางรถไฟ (Rails) ท่าเรือ (Ports) และเข็มขัด (Belts) เป็นคำที่ปรากฏในสื่อมวลชนของจีนมากและจะมากขึ้น ทั้งหมดนี้คือ Connectivity หรือความเชื่อมโยงที่เป็นพหุพจน์ โยงโย ทับซ้อน เชื่อมต่อทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทั้งช้า เร็ว และเร็วจัด

ซึ่งจีนได้มีส่วนในการขยายการเชื่อมต่อเหล่านี้ระหว่างเอเชียกับเอเชียใต้ เอเชียกับเอเชียกลาง เอเชียกลางกับยุโรป และจากเหนือจรดใต้

ไม่ว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเช่นรัฐบาลอภิสิทธิ์ชน หรือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร จีนสามารถสร้างสัมพันธ์ไมตรีได้หมด และยังไม่มีรัฐบาลประเทศไหนที่ปิดประตูไม่ต้อนรับจีน แต่ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น อย่างเพื่อน อย่างมหามิตร เป็นสิ่งที่ผู้นำของประเทศต่างสัมผัสได้จากจีนเช่นกัน

ไทย มหามิตร วิทยุสหรัฐฯ และสื่อมวลชนไทยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษรายงานว่า นายแคเนียน รัสเซล ผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลไทย ทั้งกรณีการใช้กฎหมายการศึกษาและกระบวนการถอดถอนอดีตนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยกล่าวว่า “...การที่ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งถูกยึดอำนาจ แล้วถูกดำเนินคดีอาชญากรรมนานาชาติดีย่อมอดคิดไม่ได้ว่า การกระทำดังกล่าว มีแรงผลักดันมาจากการเมือง...”¹⁰

การเดินทางเข้ามาของรัฐมนตรีช่วยต่างประเทศรัสเซล ได้สร้างความกังวลหลายอย่าง รวมทั้งคิดว่า ผู้นำของกลุ่มคนที่นิยมอดีตนายกรัฐมนตรี ทักษิณ ชินวัตร ต้องการให้สหรัฐฯ ขับเคลื่อนในการเมืองภายในของไทย สหรัฐฯ อาจต้องการใช้โอกาสนี้เพื่อก่อรูป “อาหรับสปริง” ในประเทศไทย รวมทั้งการแข่งขันระหว่างสหรัฐฯ - จีนสามารถขยายความขัดแย้งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในไทยก็ได้ และสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกันคือ การใช้การฝึก “คอบร้าโกลด์” เป็นเครื่องมือสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลไทย

Washington Post รายงานว่า รัฐบาลสหรัฐฯ ยังคงส่งเจ้าหน้าที่ทหารมาร่วมฝึกคอบร้า โกลด์ที่ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 9 - 20 กุมภาพันธ์ 2558 โดยอ้างคำกล่าวของเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ รายหนึ่งว่า กระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ ได้ส่งทหาร 3,600 นาย เดินทางมายังประเทศไทยในสัปดาห์ เพื่อร่วมฝึกทหารด้วยกัน แม้ว่าไทยยังอยู่ในช่วงของการรัฐประหารก็ตาม

¹⁰ Arian Kupferman-Suthavong, Prangthong Jitcharoenkul and Patsara Jikkan, “US warns on political ‘fairness’” Bangkok Post 27 January 2015 :10

แต่เดิมที่ รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ยกเลิกความช่วยเหลือทางทหารและการแลกเปลี่ยนใด ๆ กับรัฐบาลไทยหลังเกิดเหตุรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ประเทศไทยยังคงอยู่ภายใต้กฎอัยการศึก แต่รัฐบาลสหรัฐฯ ตัดสินใจจะไม่นำเรื่องทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกันต่อไป

รัฐบาลสหรัฐฯ รู้สึกกังวลที่จะเลิกการฝึกคอบร้าโกลด์ เกรงว่าอาจจะเป็นอันตรายต่อความสัมพันธ์ทางทหารอันยาวนานระหว่างสหรัฐฯ กับไทยที่มีมาเกือบ 200 ปี และเป็นห่วงว่า การแตกแยกกระหว่างทั้งสองประเทศอาจจะส่งผลให้กองทัพไทยใกล้ชิดกับประเทศจีนมากขึ้น ซึ่งจีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่แข่งขันกับสหรัฐฯ และเข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนี้ ในเวลาเดียวกันรัฐบาลสหรัฐฯ ก็ระมัดระวังกับการถูกมองว่าให้การสนับสนุนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นางสาวเมลิซา เอ. สวินนีย์ โฆษกสถานทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศไทย เปิดเผยว่า สหรัฐฯ ได้ตัดสินใจที่จะฝึกคอบร้าโกลด์ต่อโดยปรับเปลี่ยนและลดขนาดของการฝึกลง โดยจะเน้นการฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาทุกข์ ขณะที่การฝึกสะเทินน้ำสะเทินบกถูกยกเลิกไป ส่วนการฝึกด้วยกระสุนจริงจะยังคงมีอยู่ต่อไป และลดจำนวนทหารลงจาก 4,300 นาย ปีที่แล้ว เหลือ 3,600 นาย ในปีนี้

อย่างไรก็ตาม แรงกดดันทั้งจากการวิจารณ์และการเคลื่อนไหวของรัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ต่อไทยก็ไม่ประสบความสำเร็จ ผู้กำหนดนโยบายสหรัฐฯ หลายฝ่ายมองว่า การเข้าพบอดีตนายกรัฐมนตรีไทย ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้หลายฝ่ายใช้การเคลื่อนไหวของรัฐมนตรี รัสเซล เพื่อประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายตนเอง ผู้นำทางนโยบายในวอชิงตันมองเห็นว่า การประกาศลดกำลังการฝึกคอบร้าโกลด์เป็นการชักจูงให้ไทยหันไปเข้าข้างจีนมากขึ้น มีการวิเคราะห์กันว่า รัฐบาลสหรัฐฯ ต้องต่อสู้กับการเติบโตของจีนที่กำลังเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับไทย

ความแนบแน่นระหว่างกองทัพจีนและไทยมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในแง่เงินไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองภายในของไทย การเดินทางระหว่างผู้นำกองทัพและรัฐบาลทั้งจีนและไทยมีเพิ่มขึ้นหลังการรัฐประหารในเดือนพฤษภาคม 2557 ข้อเสนอในการให้สินเชื่อต่อการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากกองทัพจีน การเข้ารับการฝึกหัดกองรบของนายทหารไทยในโรงเรียนเสนาธิการทหารจีน ในขณะเดียวกัน การเสนอโครงการก่อสร้างและการปล่อยเงินกู้โครงการรถไฟจากทางรัฐบาลจีนย่อมทำให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและหลายมิติมากขึ้นของรัฐบาลจีนและกองทัพจีนที่มีต่อทางการไทย

ในปัจจุบันนี้ การฝึกคอบร้าโกลด์จึงมีความสำคัญต่อสหรัฐฯ เพราะเป็นหนึ่งในการฝึกกองทัพร่วมกันระหว่างประเทศที่ใหญ่ที่สุดในโลก นำโดยกองทัพไทยและสหรัฐฯ ที่มีมายาวนานกว่า 30 ปี และในที่สุดการเคลื่อนไหววิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทยของรัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ นายแดเนียล รัสเซล รวมทั้งการใช้การฝึกคอบร้าโกลด์ กดดันการเมืองไทยหลังการรัฐประหารในเดือนพฤษภาคม 2557 ก็ไม่ประสบความสำเร็จ

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเปิดเผยว่า การฝึกทหารร่วมระหว่างไทยกับสหรัฐฯ คอบร้าโกลด์ 2015 มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการที่โรงเรียนเตรียมทหารในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2558¹¹ โดยท่านกล่าวว่า ยอดกำลังพลไม่ได้ลดลง แต่ก็ใกล้เคียงกับปีที่แล้ว อีกทั้งอุปทูตสหรัฐฯ ประจำไทยก็เข้าร่วมในพิธีเปิดการซ้อมรบอย่างเป็นทางการ หลังจากบ่ายเบี่ยงพอเป็นพิธีมาตลอด

จากเหตุการณ์ดังกล่าว มองแค่เมียนมาร์ จีนและไทย ก็เห็นแล้วว่าเอเชียได้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีความสลับซับซ้อนและหลายชาติ รวมทั้งสำหรับสหรัฐฯ ต้องทบทวนและทำความเข้าใจอะไรใหม่ ๆ อีกมากและตลอดเวลา

¹¹ มติชนสุดสัปดาห์ 6-12 กุมภาพันธ์ 2558 : 7



SAREC

Strategic Studies Center

National Defence Studies Institute

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 02 275 5716 เว็บไซต์ WWW.SSCTHAILAND.ORG